

Číslo: 2084/2022-2023

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch od **27. 03. 2023 do 29. 03. 2023**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola, Sadová 620, Senica	
Zriaďovateľ	Mesto Senica

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Ing. Svetlana Chábelová, riaditeľka školy

PaedDr. Nina Baumgartnerová, zástupkyňa riaditeľky školy

Mgr. Anna Kičková, zástupkyňa riaditeľky školy

V súlade s poverením na **tematickú inšpekciu** č. 2084/2022-2023 zo dňa 16. 03. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Štefania Gašparíková, školská inšpektorka, ŠIC Trnava .....

Mgr. Martina Dekanová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava .....

Mgr. Iveta Krajčovičová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava .....

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKcie

Stav vzdelávania žiakov cudzincov – odídenčov z Ukrajiny

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola plnoorganizovaná štátna mestská základná škola s vyučovacím jazykom slovenským, ktorá vzdelávala 556 žiakov, z nich 220 žiakov v 11 triedach primárneho vzdelávania a 336 žiakov v 15 triedach nižšieho stredného vzdelávania. K dátumu začatia školskej inšpekcie školu navštevovalo 30 žiakov odídenčov z Ukrajiny (UA), z nich 13 zaradených do 6 tried primárneho vzdelávania a 17 do 8 tried nižšieho stredného vzdelávania. Výchovu a vzdelávanie žiakov školy zabezpečovalo 55 pedagogických a odborných zamestnancov¹, z nich 38 učiteľov, 8 vychovávateľiek, 8 pedagogických asistentov a 1 školská psychologička. V škole nebol zriadený školský podporný tím.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zaradovanie žiakov odídenčov do vzdelávania

Po hromadnom príchode žiakov odídenčov z UA v marci školského roka 2021/2023 škola zahájila proces prijatia týchto žiakov. Ich začleňovanie do jednotlivých škôl v meste v tom čase koordinoval zriaďovateľ. Postupne prichádzali odídenci z UA so žiadosťami o prijatie na základe referencií z komunity Ukrajincov. Priestorové, materiálno-technické a personálne zabezpečenie kontrolovaného subjektu umožňovalo prijatie detí všetkých žiadateľov - odídenčov z UA. Škola pri ich **zaradovaní do ročníkov** dodržiavala stanovené požiadavky, žiaci odídenci boli začlenení do bežných tried podľa ich veku. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy v priebehu aktuálneho školského roka zaznamenali odchody 6 žiakov z UA, prijali 5, celkový počet žiakov odídenčov zostával približne rovnaký. **Fluktuácia** žiakov

¹ bez zamestnanca z Ukrajiny

odídencov nespôsobovala škole ťažkosti pri organizácii vzdelávania, čiastočne komplikovala situáciu učiteľskému zboru pri ich začlenení sa do kolektívu a postupnom vyrovnávaní rozdielov v úrovni ovládania štátneho jazyka. S dochádzkou žiakov z UA podľa vyjadrenia riaditeľky školy neboli problémy, neúčast' na vyučovaní bola ospravedlnená. Pri výchove a vzdelávaní žiakov odídencov z UA škola nevykonala úpravy učebného plánu, postupovala v súlade s **učebným plánom** platného školského vzdelávacieho programu.

Aktivity školy na podporu osvojenia slovenského jazyka žiakmi odídencami

Riaditeľka školy a triedne učiteľky v rozhovoroch potvrdili, že jednotným nástrojom na prekonanie jazykovej bariéry žiakov odídencov z UA bolo organizovanie **základného jazykového kurzu štátneho jazyka**, zabezpečeného pedagogickým zamestnancom spĺňajúcim kvalifikačné požiadavky. Zúčastnili sa ho všetci žiaci odídenci, v aktuálnom období pokračovali v poobedňajšom doučovaní štátneho jazyka v 2. skupinách v rozsahu 1 hodina týždenne. Škola nemala stanovený jednotný postup na prekonanie jazykovej bariéry, jednotlivé aktivity s týmto zámerom ponechala v kompetencii učiteľov. Na vyučovacích hodinách učitelia individualizovali postupy, uplatňovali metódy a formy práce zohľadňujúce rozdiely v ovládaní štátneho jazyka. K jednotlivcom pristupovali individuálne s ohľadom na ich aktuálne vedomosti a zručnosti, možnosti a schopnosti, rešpektovali možné psychické následky súvisiace so situáciou v ich rodnej vlasti.

Podmienky na odstránenie edukačných bariér žiakov odídencov

V rozhovoroch triedne učiteľky zhodne uviedli, že po príchode žiakov z UA považovali za prioritné ich prijatie, začlenenie do kolektívu a vytvorenie prostredia, v ktorom sa budú cíť v bezpečí. S cieľom eliminovať v adaptačnom období stresujúce faktory súvisiace s **diagnostikovaním** úrovne ovládania slovenského jazyka a vedomostí a zručností v ostatných predmetoch preferovali overovanie pri frontálnych činnostiach, pozorovaním ich výkonov pri riešení samostatných alebo skupinových zadaní a pri neformálnej komunikácii. Zistenia nepreukázali výraznejšie rozdiely vo vedomostiach žiakov odídencov a slovenských žiakov, čiastočne mali žiaci z UA obsiahlejšie vedomosti v predmete matematika.

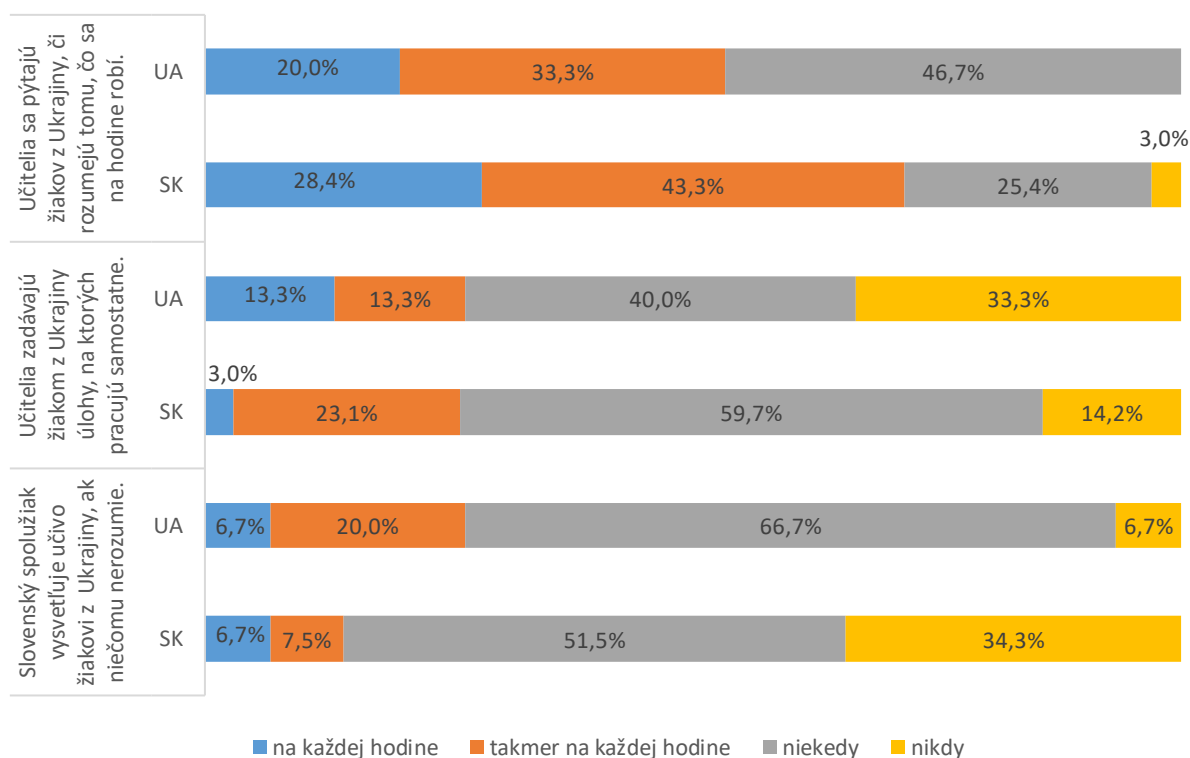
Škola nemala vypracovaný **individuálny výchovno-vzdelávací plán** zo slovenského jazyka a literatúry, žiaci si osvojovali požiadavky v súlade s bežným štandardom nastaveným pre slovenských žiakov. Na **prekonávanie jazykovej bariéry** učitelia využívali rôzne **podporné opatrenia** – individuálne vysvetľovali úlohy žiakom odídencom v slovenskom jazyku, uplatňovali opakovaný výklad pričom volili zjednodušené inštrukcie, pomalšie tempo verbálnych prejavov, ak to bolo v možnostiach učiteľov aj v ruskom jazyku, využívali rôzne názorné pomôcky². Žiaci mali k dispozícii online prekladače v mobilných zariadeniach, knižné slovníky, slovensko-ukrajinské učebné materiály. Počas hodín slovenskí žiaci poskytovali pomoc žiakom odídencom v rôznych situáciách (pri bežnej komunikácii, pri pochopení zadaných úloh a činností), navzájom komunikovali a pomáhali si pri tlmočení aj žiaci-odídenci (rovesnícke učenie). Pedagogickí asistenti, pridelení v niektorých triedach pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, rovnako pomáhali aj žiakom odídencom s pochopením inštrukcií a riešením zadaných úloh podľa potreby.

V dotazníku zadanom Štátnou školskou inšpekciou respondenti z UA potvrdili, že si učitelia na hodinách overujú, či porozumeli pokynom a zadaným úlohám, v prípade potreby im učivo opakovane vysvetlili. Rovnako väčšina potvrdila, že im s pochopením inštrukcií alebo učiva pomáhajú aj slovenskí žiaci. (*Graf 1*)

---

² piktogramy, nápovedné obrázky

Graf 1 Podpora učiteľov a spolužiakov na vyučovacích hodinách žiakom odídencom

V súvislosti so zabezpečením **vzdelávacích a psychosociálnych intervencií škola deklarovala** služby školskej psychologičky, ktorá v rámci svojej činnosti ponúkala možnosť cielej individuálnej alebo skupinovej intervencie v slovenskom jazyku a zabezpečovala podporu v oblasti psychického zdravia v spolupráci s centrom poradenstva a prevencie. V praxi sa overila aj vzájomná kooperácia pedagógov zameraná na výmenu vzájomných skúseností.

Priebežné a celkové **hodnotenie výkonov žiakov odídencom z UA** škola upravila v súlade s Usmernením k hodnoteniu žiakov z UA zaradených v základnej škole a strednej škole a Usmernením k súhrnnému hodnoteniu žiakov základných škôl vydaných ministerstvom školstva. Špecifické pravidlá boli prílohou vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov. Učítelia pri hodnotení žiakov odídencom uplatňovali rôzne formy hodnotenia³ v závislosti od termínu ich príchodu do školy, individuálnych možností a schopností, pričom rešpektovali mieru osvojenia si slovenského jazyka a aktuálnu psychosociálnu situáciu žiakov.

Z vyjadrení riaditeľky školy a triednych učiteliek vyplynulo, že škola **poskytovala skupinové doučovanie** všetkým žiakom odídencom v slovenskom jazyku. Individuálne doučovanie v prípade potreby potvrdila v zadanom dotazníku väčšina opýtaných žiakov z UA.

Aktivity na podporu vzťahov medzi žiakmi odídenkami a ostatnými žiakmi škola realizovala najmä na úrovni jednotlivých tried. Triedne učiteľky uvádzali rôzne socializačné zoznamovacie hry realizované na triednických hodinách a etickej výchove, ranné kruhy, skupinové aktivity na vyučovacích hodinách a kurzoch⁴ a mimovyučovacie aktivity⁵. Riaditeľka školy v rozhovore uviedla, že škola propagovala aktivity kooperujúcich organizácií v meste⁶ zameraných na priblíženie kultúry a tradícií na Ukrajine⁷. Škola zabezpečovala realizáciu preventívnych programov všeobecne orientovaných

³ slovný komentár, kombinácia slovného komentára a klasifikácie, klasifikáciu, slovom absolvoval/aktívne absolvoval

⁴plávanie, korčuľovanie

⁵ krúžková činnosť, školský klub detí

⁶ Záhorské osvetové stredisko, Záhorská knižnica, Základná umelecká škola

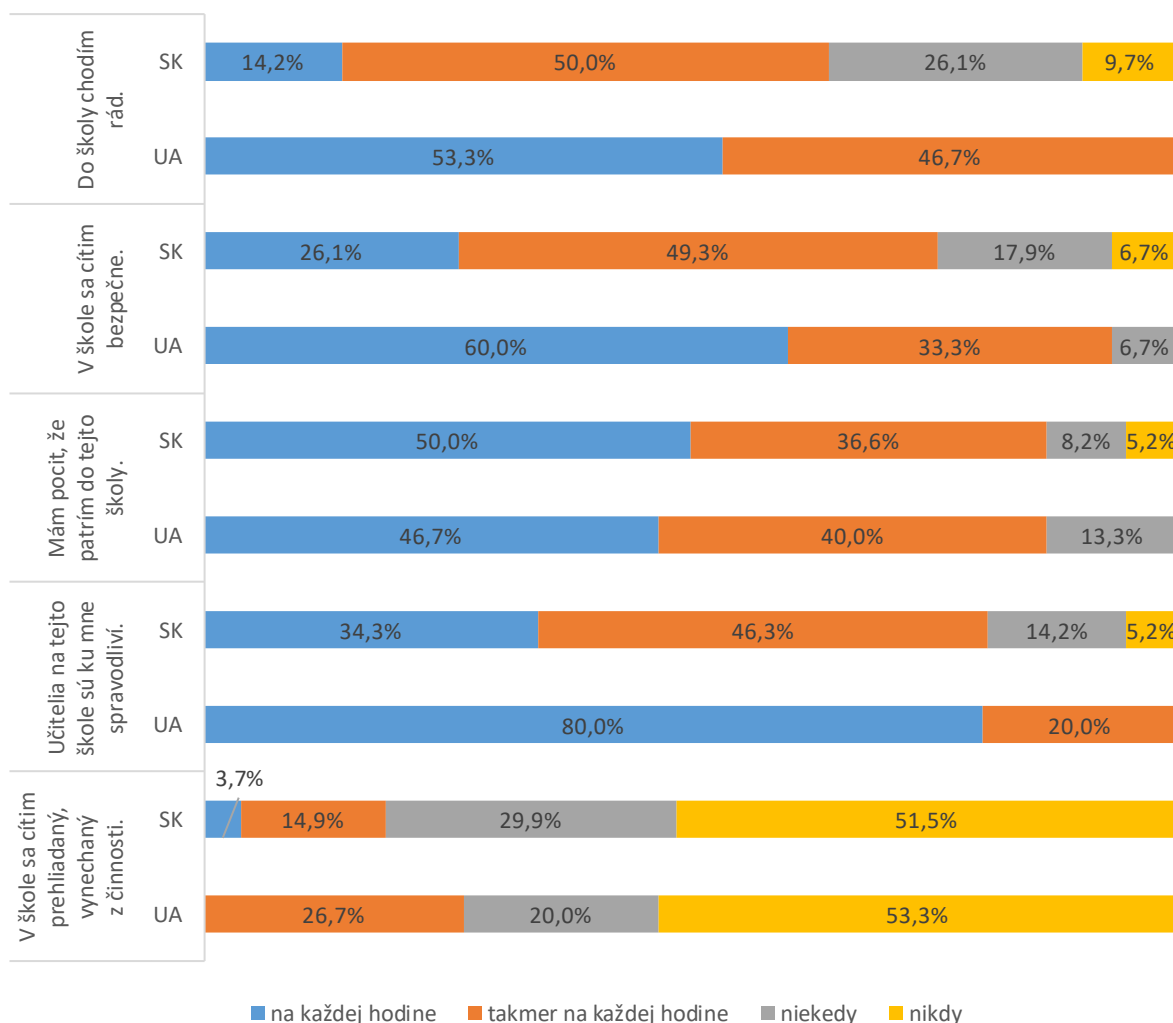
⁷ Ukrajinské soboty, Veľká noc na Ukrajine

na podporu dobrej klímy a vzťahov medzi všetkými žiakmi pod vedením poverených zamestnancov školy v spolupráci s odbornými zamestnancami poradenského zariadenia. Celoškolské podujatia so zameraním na širokú paletu výchovno-vzdelávacích a záujmových aktivít školy navštevovala, podľa vyjadrenia riaditeľky školy približne tretina žiakov z UA. Významnou podporou pri začleňovaní žiakov odídencom z UA bola pracovná návšteva a tým aj nadviazanie spolupráce s regionálnymi metódičkami pre podporu integrácie žiakov z Ukrajiny z krajského pracoviska Národného inštitútu vzdelávania a mládeže (NIVAM) v Trnave.

Podľa vyjadrení učiteliek poskytovali **jazykovú podporu v ukrajinskom jazyku** v podobe učebných materiálov v ukrajinskom jazyku, ktoré boli k dispozícii na rôznych internetových portáloch. Na zaradenie vyučovacieho predmetu ukrajinský jazyk nemala škola personálne možnosti.

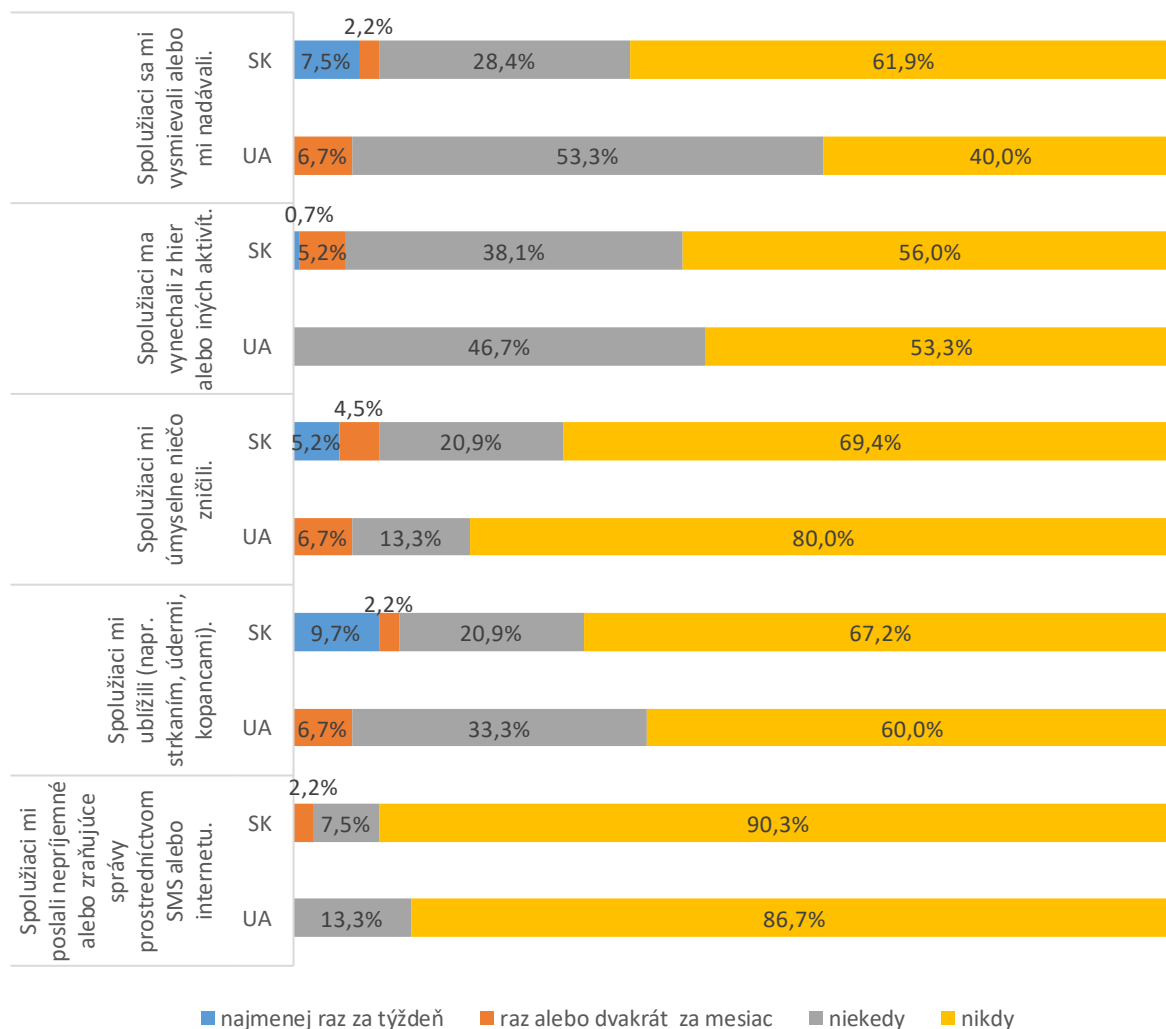
S cieľom monitorovať **vzájomné vzťahy** slovenských a ukrajinských žiakov v triednych kolektívoch zadala Štátna školská inšpekcia anonymný dotazník všetkým prítomným žiakom z UA (15 respondentov) a ich spolužiakom (134 respondentov) vzdelávaných v ročníkoch 5. – 9. Z výsledkov dotazníka zadaného slovenským žiakom bolo zrejmé, že pred príchodom žiakov odídencom z UA ich učitelia oboznamovali so životnou situáciou, v ktorej sa ich rovesníci vyskytli a pripravovali žiakov na príchod žiakov z UA do ich kolektívov, rozprávali sa o tom, ako pomôcť novým spolužiakom pri ich adaptácii v novom prostredí. Žiaci z UA v dotazníku zhodne potvrdili, že mali po nástupe do školy možnosť zoznámiť sa s priestormi školy, s novými spolužiakmi a nadviazať kontakt s ostatnými žiakmi odídenkami.

Graf 2 Spolupatričnosť žiakov ku škole

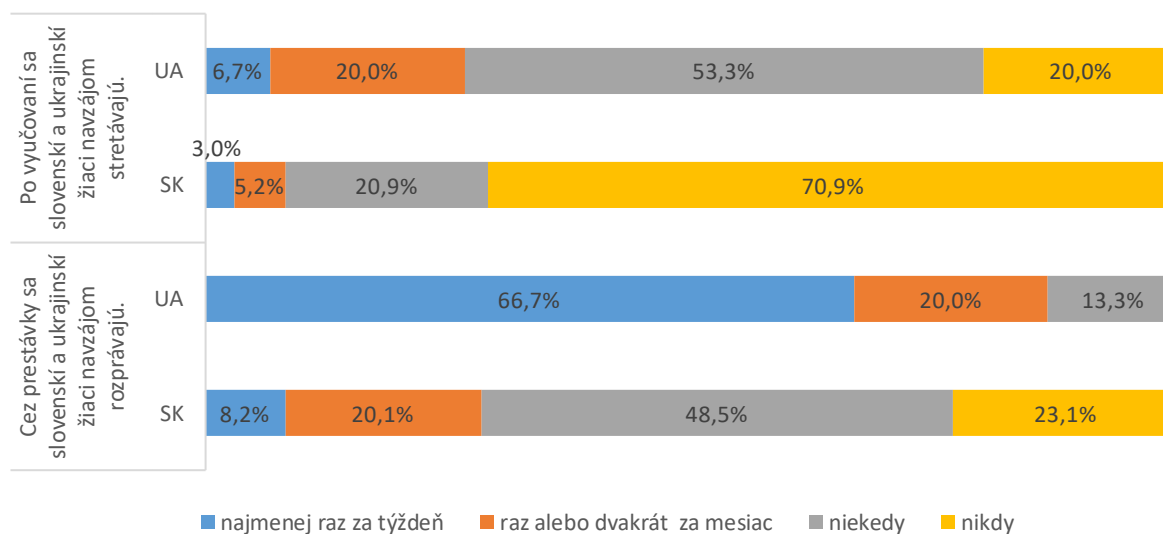
Riaditeľka školy a triedne učiteľky potvrdili bezproblémovú adaptáciu žiakov z UA v triednych kolektívoch, podľa ich vyjadrení sa postupne vytvorili vzťahy založené na priateľstve a ústretovosti. Problémové situácie vyplývajúce z rozdielnych národností sa nevyskytli. Žiaci vzájomne spolu komunikovali, pomáhali si, nedochádzalo k vyčleňovaniu žiakov z UA, čo potvrdila väčšina z nich v zadanom dotazníku (Graf 2). Takmer všetci rovnako súhlasili s vyjadrením, že sa cítia v škole bezpečne, majú pocit, že do tejto školy patria a majú viac ako troch kamarátov zo Slovenska.

Graf 3 Vzťahy žiakov v škole

V súvislosti s činnosťami na vyučovaní zhruba polovica respondentov z UA potvrdila, že sa ich učitelia pýtajú či inštrukciám, alebo učivu rozumejú. Ak nerozumejú, väčšina uviedla, že im znova vysvetlia čo potrebujú priamo na hodine, alebo na doučovaní. Všetci opýtaní žiaci z UA súhlasili s tvrdením, že do školy chodia radi a učitelia sú k nim spravodliví. Žiaci z UA pozitívne vnímali pomoc na vyučovacích hodinách aj zo strany spolužiakov. Väčšina z nich súhlasila s vyjadrením, že im slovenskí spolužiaci niekedy vysvetľujú učivo ktorému nerozumejú, v rámci skupinovej práce s nimi spolupracujú, po vyučovaní im niekedy pomáhajú s domácimi úlohami. Prevažná väčšina slovenských žiakov uviedla, že má jedného a viac kamarátov z UA, rozprávajú sa s nimi cez prestávky, tretina sa s nimi stretáva aj po vyučovaní. Na základe výsledkov v dotazníku však vzťahy medzi žiakmi z UA a slovenskými spolužiakmi občas narušovali nevhodné prejavy správania sa. Zhruba polovica z nich uvádzala sporadické vysmievanie a vynechanie z hier alebo iných aktivít (Graf 3).

Graf 4 Nadväzovanie kontaktov medzi žiakmi

V rozhovoroch riaditeľka školy a triedne učiteľky zhodne potvrdili, že **spolupráca so zákonnými zástupcami žiakov odídencom** z UA bola na štandardnej úrovni. Prevažná väčšina z nich sa snažila o pravidelnú komunikáciu s triednymi učiteľkami na spoločných alebo individuálnych konzultáciách. Komunikačnú bariéru učiteľky prekonávali čiastočne znalosťou ruského jazyka a použitím online prekladača. Niektorí rodičia už vcelku dobre porozumeli jednoduchým vyjadreniam v slovenskom jazyku. Rodičom tlmočenie poskytovala aj občianka UA dlhšiu dobu žijúca na Slovensku. Bežné informácie o prospechu žiakov ako aj organizačné záležitosti učiteľky zasielali aplikáciou EduPage, ktorá umožňovala rodičom UA žiakov preklad v ich jazyku. Na správy od triednych učiteľiek väčšina zákonných zástupcov žiakov z UA pravidelne reagovala. V zadanom dotazníku viac ako polovica žiakov z UA potvrdilo pravidelnú alebo sporadickú účasť na **online vzdelávaní** s učiteľmi z UA.

Identifikácia potrieb školy pri vzdelávaní žiakov odídencom

Pri identifikovaní potrieb žiakov odídencom z UA **triedne učiteľky** v rozhovore vyjadrili potrebu posilnenia dotácie jazykových kurzov štátneho jazyka, nakoľko aktuálne prebiehajúce doučovanie (1 hodina týždenne) nepovažujú za postačujúce. V rámci individuálnej pomoci na vyučovacích hodinách by bolo efektívne zabezpečiť podporu pedagogických asistentov (zjednodušenie, priblíženie, opakované vysvetľovanie učiva, pomoc s domácou prípravou). Rovnako považovali za potrebné služby psychológov a špeciálnych pedagógov (externou formou) na vykonávanie diagnostiky a individuálnych terapií v prípade potreby ideálne hovoriacich ukrajinským jazykom. Triedne učiteľky v rozhovoroch zhodne uviedli potrebu posilnenia a skvalitnenia domácej prípravy žiakov odídencom z UA poskytovaním pomoci pri vypracovaní domácich úloh v poobedňajšom čase (1 – 2 hodiny týždenne). Z hľadiska vybavenia učebnými materiálmi by učiteľom pomohla dvojazyčná úprava edukačných publikácií. Z didaktických pomôcok by efektívitu vyučovania žiakov podporila možnosť pracovať na pridelených tabletoch s učebnými programami s možnosťou priameho prekladu. V oblasti zvýšenia pedagogických zručností pri začleňovaní žiakov z UA by učiteľky uvítali vzdelávania zamerané na aktivizáciu znalostí ruského jazyka a na praktické návrhy konkrétnych aktivít na prácu so žiakmi z UA. Mohli by prebiehať formou prezenčného školenia v škole alebo dištančného – online vzdelávania. Učiteľky, podľa ich vyjadrení by potrebovali usmernenie týkajúce sa úpravy obsahu učiva jednotlivých predmetov, akým spôsobom pristúpiť k redukcii učiva v ročníkoch pri dodržaní jeho nadväznosti a vzájomného prepojenia. V súvislosti s možnosťou zabezpečenia tabletov s prekladačom **riaditeľka školy** navrhovala poskytnúť dostatočný balík dát od mobilných operátorov, nakoľko žiaci z UA majú často obmedzené možnosti pri práci s prekladačom pri domácej príprave. Výraznou pomocou pri zabezpečovaní výchovy a vzdelávania žiakov odídencom z UA by bolo prijatie zamestnanca s potrebnou kvalifikáciou a s ukrajinským jazykom, prípadne niekto z externého prostredia pravidelne

navštevujúceho školu. V aktuálnom období riaditeľka školy vyjadrila spokojnosť s podporou pri zabezpečovaní výchovy a vzdelávania pre žiakov odídencom z UA. Potrebné informácie o legislatívnych záležitostiach sú sprístupnené. Ministerstvo školstva včas poskytlo potrebné financie. V závere riaditeľka školy dodala, že príchod žiakov z UA považuje za veľký prínos v oblasti nových skúseností v práci vedenia školy a učiteľov, rovnako obohatilo formovanie správnych postojov a názorov žiakov v oblasti multikultúrnej výchovy v praxi.

2 ZÁVERY

Priestorové, materiálno-technické a personálne zabezpečenie kontrolovaného subjektu umožňovalo prijatie detí všetkých žiadateľov - odídencom z UA. Žiaci boli zaradení do ročníkov podľa veku. Fluktuácia žiakov odídencom nespôsobovala škole ťažkosti pri organizácii vzdelávania. Pri ich výchove a vzdelávaní žiakov škola nevykonala úpravy učebného plánu, postupovala v súlade s učebným plánom platného školského vzdelávacieho programu. Na prekonanie jazykovej bariéry škola organizovala základný kurz štátneho jazyka a priebežne pokračovala v doučovaní štátneho jazyka. Škola nemala stanovený jednotný postup na prekonanie jazykovej bariéry, jednotlivé aktivity s týmto zámerom ponechala v kompetencii učiteľov. Na vyučovacích hodinách učitelia uplatňovali rôzne podporné opatrenia, čo potvrdili žiaci v zadaných dotazníkoch. Psychosociálnu podporu žiakom odídencom poskytovala školská psychologička. Priebežné a celkové hodnotenie výkonov žiakov odídencom z UA škola upravila a realizovala v súlade s platnou legislatívou. Jedným z podporných opatrení bolo poskytovanie skupinového doučovania v slovenskom jazyku a individuálneho doučovania v ostatných predmetoch. Jazykovú podporu v ukrajinskom jazyku zabezpečovali učitelia prostredníctvom učebných materiálov v ukrajinskom jazyku, alebo v dvojjazyčnej úprave. Aktivity na podporu vzťahov medzi žiakmi odídencomi a ostatnými žiakmi boli realizované prevažne na úrovni triedy. Účinnosť týchto aktivít potvrdili žiaci odídencomi svojimi vyjadreniami v zadaných dotazníkoch (prevažná väčšina z nich sa cíti byť súčasťou tejto školy), ak keď podľa ich vyjadrení boli vzťahy so slovenskými spolužiakmi občas narušené nevhodnými prejavmi správania sa (vysmievanie, vyčleňovanie). Triedne učiteľky označili adaptáciu žiakov na nové prostredie a ich začlenenie sa do kolektívov tried za bezproblémové. Na štandardnej úrovni bola spolupráca so zákonnými zástupcami žiakov odídencom. Podporou pre skvalitnenie vzdelávania žiakov odídencom by podľa triednych učiteliek bolo zintenzívnenie kurzu štátneho jazyka, dostupnosť dvojjazyčných učebných materiálov pre vyučovanie jednotlivých predmetov, ako aj možnosť pre učiteľov vzdelávať sa oblasti edukácie žiakov odídencom.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

odporúča:

- realizovať rozširujúce jazykové kurzy štátneho jazyka pre žiakov odídencom,
- pravidelne monitorovať a vyhodnocovať vzťahy medzi žiakmi z UA a ich spolužiakmi, prijímať opatrenia na eliminovanie nežiaducich prejavov správania

PÍŠOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. zoznam žiakov školy
2. rozvrh hodín
3. dokumentácia súvisiaca so zaradením žiakov z UA
4. interný dokument Hodnotenie žiakov odídencom z UA

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

Školská inšpektorka: Mgr. Štefania Gašparíková

Dňa: 14 . 04. 2023

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:
Mgr. Štefania Gašparíková
- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
Ing. Svetlana Chábelová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 26. 04. 2023
v Senici:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Štefania Gašparíková .....

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Ing. Svetlana Chábelová .....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú *(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania)*

Ing. Svetlana Chábelová, riaditeľka školy .....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Štefania Gašparíková, školská inšpektorka .....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti